

Знање и ставови према целоживотном учењу академске заједнице Србије

Проф. др Зоран Тодоровић,
Универзитет у Београду и
HERE тим Србија

Увод

- На Министарској конференцији у Прагу маја 2001. године постављени су основе савременог система доживотног учења (*lifelong learning*, LLL) у Европи
- Осам кључних компетенција (Education and Training 2010 Programme):
 1. способност изражавања на матерњем језику;
 2. комуникација на страном језику;
 3. компетенција у области математике, као и овладавање основама науке и технологије;
 4. дигитална компетенција – коришћење информационих технологија и стицање основних знања у информационој и комуникационој технологији;
 5. способност учења („од подучавања ка учењу“);
 6. интерперсоналне и грађанске компетенције;
 7. смисао за иницијативу и предузетништво;
 8. способност јавног изражавања и комуникације преко медија.

Увод

- **Доживотно учење и образовање** треба разликовати од **континуираног образовања** пошто се доживотно учење односи на **све старосне категорије**, а континуирано образовање представља део образовања одраслих и **надовезује се на иницијално образовање**.
- Можемо да говоримо о:
 - **формалном образовању** (одвија се у школском систему, од основне школе до последипломских студија, на основу одобрених програма и завршава се стицањем диплома);
 - **неформалном образовању** (одвија се изван школског система, организовано и институционално је, али не завршава се друштвеном верификацијом у смислу достигнутог степена образовања/квалификација на националном нивоу).
 - **информалном образовању** (одвија се у свакодневном животу, кроз контакт са другима, свесно или несвесно, али без институционалног оквира).

Увод

- **OECD (1975.)**, стратегија за будућу имплементацију доживотног учења, са следећим циљевима:
 - смањење разлика између млађих и старијих генерација у погледу образовања у корист старијих;
 - повећавање ефикасности тржишта рада и економије;
 - побољшавање хоризонталне и вертикалне координације у систему образовања.

Имплементација целоживотног учења

- Бенгтсон уводи седам главних елемената за превазилажење несклада између декларативне подршке концепта доживотног учења и његове неадекватне имплементације
 - *сарадња* (државна администрација, образовни систем)
 - *кохерентан и доступан систем финансирања*
 - *вредновање* стеченог знања
 - дефинисање *индикатора/показатеља успешности* имплементације доживотног учења
 - концепт *градова и региона који уче* (~одржив развој)
 - *преусмеравање* система истраживања и развоја у домену образовања од млађих ка старијим кохортама
 - нова знања из области *неуронаука* (боља когниција)

Универзитетско целоживотно учење (УЦУ)

- **Повеља European University Association (2008.)** о доживотном учењу - текуће економске (глобализација), демографске (тренд ка старењу) и технолошке промене (информационо друштво и др.)
- Потребе за додатном едукацијом нису ограничене само на **тржиште рада** већ укључују и **лични развој** и место у грађанском друштву
- Разлике у земљама ЕУ (заступљеност жена, различитих старосних група, као и термилошке разлике и оквир за спровођење)

Универзитетско целоживотно учење (УЦУ) у Србији

- Стратегија развоја доживотног учења (Универзитет у Београду)
- Темпус пројекат “Развој система доживотног учења у Србији” (Универзитет у Крагујевцу)
 - У анализи стања у Србији, наглашава се да се свега 3,4% друштвеног бруто производа издваја за образовање, а само 0,25% за истраживачке и развојне активности.
 - Такође, подвлачи се да је у Србији тешко проценити стање у систему образовања ако се примене **индикатори** који су прихваћени на нивоу ЕУ.
 - Постојеће научне и развојне институције које финансира држава **не стварају нова знања** у довољној мери која могу допринети економском просперитету земље.
 - Потребно је стратешко партнерство између **универзитета и привреде**, како би универзитети дефинисали оквир који ће омогућити мобилност у оквиру свих аспеката формалног и неформалног образовања Србији и ЕУ.
 - Оснивање Центра за доживотно учење Универзитета у Крагујевцу.
 - Сличан центар основан је и у Нишу.

Национално законодавство

- Стратегија развоја образовања у Србији
 - наводи се да оно треба да буде „једна од трансверзалних линија која пресеца све образовне подсистеме“
 - помиње се у мисији средњег општег и уметничког образовања и васпитања
 - подвлачи се у *SWOT* анализи која се односи на образовање одраслих и издвајају аспекти одрживог система финансирања доживотног учења
- Акциони план разрађује систем финансирања „целоживотног учења – образовања одраслих“

ПРЕДМЕТ ИСТРАЖИВАЊА

- Предмет истраживања је **имплементација доживотног образовања** на Универзитету у Београду, Нишу, Крагујевцу и Новом Саду као и на приватним универзитетима у Београду.
- Циљна група су **наставници и сарадници у високом образовању**.
- Овим истраживањем ћемо покушати да одговоримо на питање **какав је однос Универзитета према идеји о доживотном образовању у Србији** које је дефинисано Стратегијом развоја доживотног учења како би смо сазнали у којој мери наши факултети спроводе континуирано образовање, каква су досадашња искуства и евентуалне мањкавости у спровођењу Стратегије.

ЦИЉ ИСТРАЖИВАЊА

- Циљ истраживања је да се утврди да ли, у којој мери и на који начин **факултети у Србији реализују континуирано професионално образовање/усавршавање**.
- Однос према доживотном (а самим тим и континуираном) образовању, пратиће се преко следећих **индикатора** односа:
 - Процена значаја континуираног професионалног образовања које организује факултет (ресурси, перцепција функције КО, мишљење о начину стицања знања и да ли КО треба да буде обавезно)
 - Разлози партиципације и циљна група, облици извођења наставе
 - Процена корисности усвојених садржаја, практичне примене стечених знања, стицање базичних вештина, признавања и вредновања знања, препрека у имплементацији
 - Повезаност са тржиштем рада
 - Финансијски аспекти

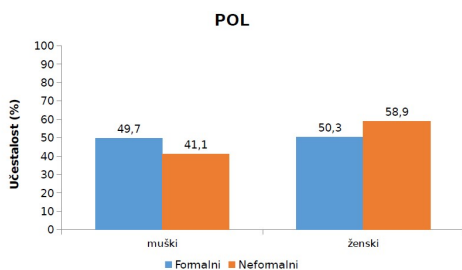
ЗАДАЦИ ИСТРАЖИВАЊА

- Испитати да ли постоји повезаност између **општих карактеристика факултета** и односа према континуираном образовању:
 - испитати да ли постоји повезаност између *врсте* факултета и односа према континуираном образовању с обзиром на различите индикаторе односа;
 - испитати да ли постоји повезаност између *година старости* факултет и односа према континуираном образовању обзиром на различит индикаторе односа;
 - испитати да ли постоји повезаност између *статуса* факултета (приватни-државни) и односа према континуираном образовању обзиром на различите индикаторе односа;
 - испитати да ли постоји повезаност између *постојања* центара или неких других видова организованог континуираног образовања и односа према континуираном образовању с обзиром на различите индикаторе односа.

Резултати

- | Формални мотиви
(165/306) | Неформални мотиви
(141/306) |
|--------------------------------------|--|
| – професионално напредовање (85%) | контакти, размена искустава (54%) |
| – професионални углед и статус (15%) | испуњење друштвене улоге академске заједнице (25%) |
| | знање ради самог знања (14%) |
| | раскид са рутином на послу (7%) |

Резултати

Fomalne motive imalo je 49,7% muškaraca i 50,3% žena. Neformalne motive imalo je 41,1% muškaraca i 58,9% žena. Ne postoji statistički značajna razlika u učestalosti pola u odnosu na motive ($p=0,134$)

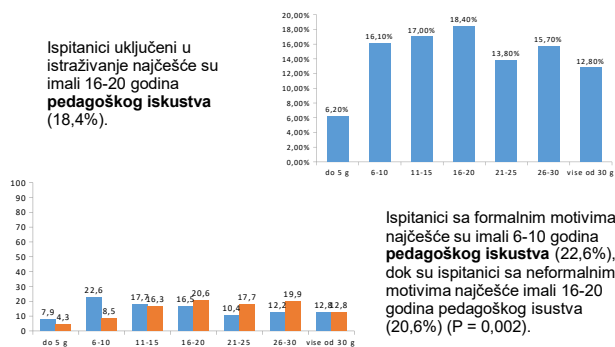
Ukupno: 140/306 muškaraca (46%) i 166 žena (54%)

Резултати

- Техничко-технолошке науке 35,3%
- Друштвено-хуманистичке науке 33,1%
- Природно-математичке науке 15%
- Медицинске науке 13,1%
- Уметничка групација 3,3%
- Испитаници са **формалним** разлозима најчешће су били са **друштвено-хуманистичких наука** (37,6%), док су испитаници са **неформалним** разлозима најчешће били са **техничко-технолошких наука** (37,6%) (NS)

Резултати

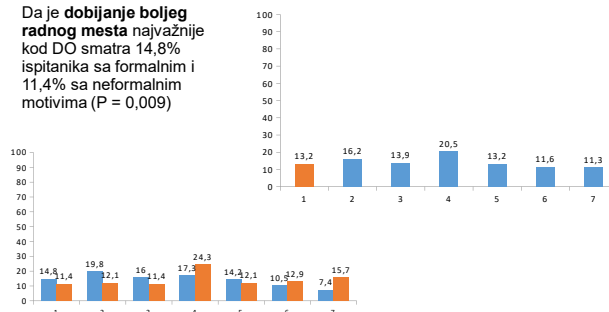
Ispitaniци укључени у истраживање најчешће су имали 16-20 година **pedaгошког iskustva** (18,4%).

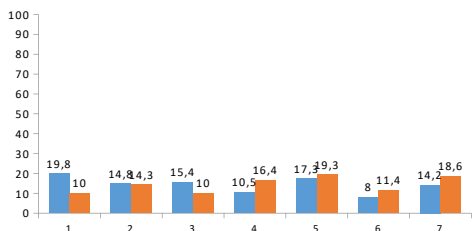
Ispitaniци са формалним мотивима најчешће су имали 6-10 година **pedaгошког iskustva** (22,6%), док су испитаници са неформалним мотивима најчешће имали 16-20 година **pedaгошког iskustva** (20,6%) ($P = 0,002$).

Резултати

Da je **dobijanje boljeg radnog mesta** najvažnije kod DO smatra 14,8% ispitanika sa formalnim i 11,4% sa neformalnim motivima ($P = 0,009$)

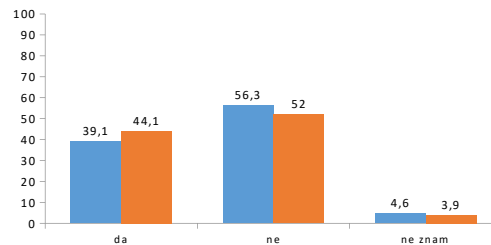

Резултати

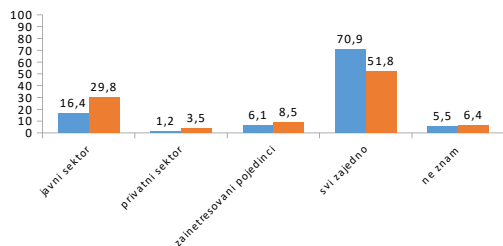
Da je **povećanje ličnog dohotka** najvažnije kod DO smatra 19,8% ispitanika sa formalnim i 10% sa neformalnim motivima. ($P = 0,009$)

Резултати

Uspostavljanje veze sa tržištem rada: Da – 41,4%, Ne – 54,3%, Ne znam – 4,3% ($P = 0,692$)

Резултати

Svi zajedno – 62,1%. Ispitanici sa formalnim i neformalnim motivima smatraju da KDO treba da **finansiraju** svi zajedno (70,9% prema 51,8%, respektivno), što je statistički značajna razlika ($p=0,011$).

Закључак

- Мотиви универзитетских сарадника и наставника за учешће у целоживотном образовању различити. Усмерити активности у имплементацији целоживотног образовања према мотивима учесника.
- Највећи број високошколских установа има капацитете за целоживотно образовање (самостално или у сарадњи). Потребно поређење државних и приватних факултета.
- Учесници сматрају да учешће у програмима целоживотног образовања треба да буде услов за напредовање.
- Потребна шири анкета међу корисницима